

Mieliteko-ohjelman jatkohankkeisiin osallistuminen

Kunnanhallitus 30.03.2023 § 86
820/00.01.05/2020

Valmistelija

hallintojohtaja Ulla Nikulainen, 040 488 3211, ulla.nikulainen@lapinlahti.fi

Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) huhtikuussa 2022 julkaistujen sairastavuusindeksien perusteella Pohjois-Savo on edelleen sairain maakunta koko Suomessa. Mielenterveyden ongelmassa ja päihteiden käytössä ero Pohjois-Savon ja muun maan välillä on hälyttävän iso. Tähän tarpeeseen käynnistettiin kesällä 2021 kymmenvuotiseksi suunniteltu Mieliteko-ohjelma. Kahdelle ensimmäiselle vuodelle on myönnetty ELY-keskuksen kautta Euroopan sosiaalirahaston (ESR) rahoitus hankkimella 'Hyvällä mielellä Pohjois-Savo 2021-2030'. Ensimmäinen hankekausi päättyy 31.8.2023. Lisätietoja löytyy www.mielitekomedia.fi.

Mieliteko-ohjelman tavoite on lisätä 1) pohjoissavolaisten mielenterveyttä ja mielen hyvinvointia sekä 2) vähentää päihteiden käyttöä ja päihdemyönteisyyttä Pohjois-Savossa. Tavoitteena on siis kääntää maamme sairaimman maakunnan suunta kohti terveempää tulevaisuutta vuoteen 2030 mennessä.

Mieliteko-ohjelmassa on ensimmäisellä hankekaudella mukana 18 Pohjois-Savon kuntaa ja kaupunkia. Hankkeen päätoteuttajan Kuopion lisäksi mukana ovat Iisalmi, Joroinen, Kaavi, Keitele, Kiuruvesi, Lapinlahti, Leppävirta, Pielavesi, Rautalampi, Siilinjärvi, Sonkajärvi, Suonenjoki, Tervo, Tuusniemi, Varkaus, Vieremä ja Vesanto. Osatoteuttajia ovat Itä-Suomen yliopisto (UEF), Savonia-ammattikorkeakoulu sekä Humanistinen ammattikorkeakoulu.

Yhteenvetona Mieliteko-ohjelman tämänhetkisestä ymmärryksestä on, että mielenterveyden ja mielen hyvinvoinnin haasteet tunnustetaan läpäisevästi kaikilla yhteisöjen tasoilla käydyissä keskusteluissa. Mielen hyvinvointiin panostaminen nähdään jopa ensisijaisen tärkeäksi niin yksilö- kuin yhteisötasolla. Riittävän laaja-alaisen yhteiskunnallisen vaikutuksen aikaansaamiseksi painopisteen tulisi aidosti olla ennaltaehkäisyssä sekä väestötasoisissa toimenpiteissä. Lisäksi voidaan todeta, että keskittymällä yhteen rahoituslinjaan ei saavuteta riittävän vaikuttavia tuloksia.

Mieliteko-ohjelma on onnistunut luomaan yhteisen ja kattavan tilannekuvan mielenterveyden tarpeista sekä luomaan keinoja tarpeisiin vastaamiseksi, tehnyt näkyväksi matkat ja tulokset, luomaan toimivan ja kasvavan sekä innostuneen verkoston toiminnan tavoitteiden edistämiseksi, on onnistunut vaikuttamaan johtajiin ja päättäjiin, aktivoinut asukkaita.

Mieliteko-ohjelma ei ole vielä onnistunut laajasti vaikuttamaan yksilötason muutoksiin mielen hyvinvoinnissa. Toiminnan pysyvät vaikutukset ja vaikuttavuus voidaan arvioida vasta pidemmällä aikavälillä. Tärkeää on jatkaa hyvin alkanutta matkaa ja keinojen implementaatiota. Systeemi- ja väestötason muutos vie aikaa, parhaimmillaan 15-20 vuotta. Siitä näkökulmasta Mieliteko-ohjelmakin on vain alkua muutokselle.

Jatkosuunnitelmat

Toiminnan jatkon varmistamisen kannalta on järkevää rakentaa yhden hankkeen sijaan laajempi ohjelma, joka koostuu useista hankkeista. Mieliteko-ohjelman hakee ELY-keskuksen kautta Euroopan sosiaalirahaston rahoitusta (ESR+) 17.3.2023 päättyvässä haussa kahdelle eri hankkeelle. Tavoitteena on käynnistää molemmat uudet hankkeet 1.9.2023.

Ensimmäisen hankkeen (nimi: Työ ja mielen hyvinvointi – Mieliteko 2.0) keskiössä on mielenterveyteen liittyvän työhyvinvoinnin edistäminen. Päähakijana on Kuopion kaupunki ja osatoteuttajina UEF, Savonia ja Humak. Kohderyhmänä ovat työssäkäyvät täysi-ikäiset henkilöt. Hankkeen suunniteltu kesto on kolme (3)

vuotta. Kokonaiskustannus on 3 019 775 euroa, josta toteuttajien omavastuu on 15 prosentin ja kuntarahoituksen osuus on viisi (5) prosenttia eli 150 981 euroa.

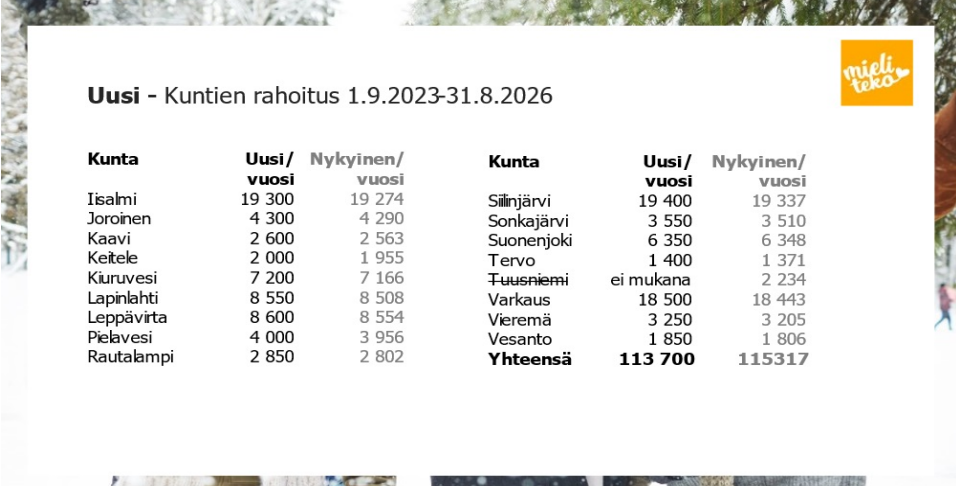
Toinen hanke (nimi: Yhdessä osallisiksi – Mieliteko 2.0) painottuu yhdenvertaiseen osallisuuteen ja päähakijana siinä on Savonia ja osatoteuttajina Humak ja Kuopion kaupunki. Kohderyhmänä ovat nykyisen rahoituksen mukaisesti heikommassa työmarkkina-asemassa olevat henkilöt 16-64-vuotiaat henkilöt. Hankkeen suunniteltu kesto on neljä (4) vuotta.

Kokonaiskustannus on 2 384 666 euroa, josta toteuttajien omavastuu on 15 prosenttia ja kuntarahoituksen osuus on viisi (5) prosenttia eli 119 211 euroa.

Lisäksi käynnistetään UEFin vetämänä rahoitushaku väestötöytäntään perustuvaan kolmanteen osahankkeeseen, jossa tähdätään laaja-alaisesti pohjoissavolaisten ihmisten elintapojen muutokseen.

Kuntarahoitus jakautuu kuntien kesken väestöperustaisesti. Mikäli mukaan tulevia kuntia on vähemmän kuin nykyisellä hankekaudella, niin lisäehtona on, että osallistuvan kunnan kuntarahoitus ei kasva nykyisen hankkeen yksittäisen kunnan maksamasta summasta. Mikäli näillä ehdoilla ei saada kerättyä suunniteltua viittä (5) prosenttia, niin toteuttajat ovat sitoutuneet kasvattamaan omavastuuosuuksiaan niin, että rahoittajan edellyttämä 20 prosentin omavastuuosuus tulee täyteen.

Yhdessä osallisiksi – Mieliteko 2.0 -osahankkeen viimeisen eli neljännen vuoden (1.9.2026-31.8.2027) kuntarahoitus lasketaan tämän yhden hankkeen kokonaiskustannusten viiden (5) prosentin suuruudella.

Kunta	Uusi/ vuosi	Nykyinen/ vuosi	Kunta	Uusi/ vuosi	Nykyinen/ vuosi
Iisalmi	19 300	19 274	Sillinjärvi	19 400	19 337
Joroinen	4 300	4 290	Sonkajärvi	3 550	3 510
Kaavi	2 600	2 563	Suonenjoki	6 350	6 348
Keitele	2 000	1 955	Tervo	1 400	1 371
Kiuruvesi	7 200	7 166	Tuusniemi	ei mukana	2 234
Lapinlahti	8 550	8 508	Varkaus	18 500	18 443
Leppävirta	8 600	8 554	Viermä	3 250	3 205
Pielavesi	4 000	3 956	Vesanto	1 850	1 806
Rautalampi	2 850	2 802	Yhteensä	113 700	115 317

Kuva 1. Kuntakohtainen rahoitus kolmelle vuodelle.

Esittelijä

Kunnanjohtaja

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää, että Lapinlahden osallistuu 1.9.2023 - 31.8.2027 Mieliteko-ohjelman jatkokaudelle, mikäli hankkeet saavat rahoituksen.

Päätös

Kunnanhallitus päätti, että Lapinlahden osallistuu 1.9.2023 - 31.8.2027 Mieliteko-ohjelman jatkokaudelle, mikäli hankkeet saavat rahoituksen.

Kunnanyhteyshenkilönä toimii hyvinvointi- ja osallisuuskoordinaattori Eliisa Girsén.